

ДО
г-н РУМЕН РАДЕВ – МИНИСТЪР
Министерството на енергетиката
гр. София 1000, ул. „Триадица“ № 8
zidze@me.government.bg

"БЪЛГАРСКА НЕЗАВИСИМА ЕНЕРГИЙНА БОРСА" ЕАД
И-142
28.08.2023 г.

Относно: Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за енергетиката

УВАЖАЕМИ МИНИСТЪР РАДЕВ,

В рамките на законоустановения 30-дневен срок, указан в чл.26, ал.4 от Закона за нормативните актове и в качеството ни на заинтересована страна, върху която предлаганата нормативна промяна ще окаже въздействие, представям настоящото писмено становище във връзка със Закон за изменение и допълнение на Закона за енергетиката:

1. Становище по § 1 на ЗИД на ЗЕ

В предлаганата нова **точка 13** на чл.2, ал.1 ЗЕ се посочва, че при действащата нормативна рамка съществуват „неоправдани пречки“ в рамките на вътрешния пазар на електрическа енергия по отношение на навлизането на пазара, извършването на дейност и излизането от пазара. На първо място, съставителите на законопроекта не посочват какви са тези неоправдани пречки, поради което предлаганата редакция е твърде бланкетна и има оценъчен характер, навеждащ на твърдението за съществуващи дефицити в съществуващата нормативна рамка. Що се отнася до организирания борсов пазар на електрическа енергия, твърдим, че „неоправдани пречки“ към настоящия момент не съществуват. Навлизането на пазара, извършването на дейност и излизането от пазара са подчинени на принципите на свободна и лоялна конкуренция, свобода на стопанската инициатива и равнопоставеност на пазарните участници. Ако се имат предвид нормативните предпоставки и изисквания по отношение на регистрацията на организирания борсов пазар на електрическа енергия и изискването за обезпечаване на сделките за покупко-продажба, молим да вземете предвид, че те са установени в Правилата за работа на организиран борсов пазар на електрическа

енергия, приети са от Комисията за енергийно и водно регулиране след обществено обсъждане и са изцяло съобразени със законодателството и задължението на оператора на организирания борсов пазар за управление на финансовия риск.

В допълнение, предлаганият текст на **точка 14** считаме за излишен, тъй като включва принципи, които и сега са регламентирани в нормативната уредба и константно прилагани в практиката: еднакви условия на конкуренция, което ненужно повтаря съдържанието на други норми (напр. чл.23, т.3 ЗЕ), прозрачност и недискриминация, които са прогласени в чл.2, т.1 ПРОБПЕЕ и пр. Що се отнася до таксите и процедурите за смяна и режимите на фактуриране, на организирания борсов пазар те са посочени в Тарифата за таксите на БНЕБ ЕАД, която е приета по надлежния ред, публично оповестена на интернет страницата на оператора www.ibex.bg и прилагана по еднакъв начин по отношение на всички участници. Нещо повече, съгласно разпоредбата на чл.6, пар.1, б. „е“ от Регламент (ЕС) 2015/1222, БНЕБ ЕАД в качеството си на Номиниран оператор на пазара на електроенергия (НОПЕ) следва да е в състояние да третира всички участници на пазара по недискриминационен начин – изискване, с което борсовият оператор е постигнал пълно съответствие, което е констатирано и от КЕВР чрез решението за назначаване на БНЕБ ЕАД като НОПЕ. БНЕБ ЕАД осигурява спазването на изискването да третира всички участници на пазара по недискриминационен начин чрез спазването на разписаните правила и процедури, съставляващи основната рамка както при извършването на ежедневната оперативна дейност на дружеството, така и при взаимодействието с участниците на всички пазарни сегменти. Документи, доказващи изпълнението на изискванията на член 6, параграф 1, б. „е“ от Регламент (ЕС) 2015/1222, са качени на общодостъпно място на интернет страницата на БНЕБ ЕАД. На уеб страницата на БНЕБ се регистрират своевременно не само почасовите количества и цени на търгуваната електроенергия на трите пазарни сегмента, но също така и кривите на търсене и предлагане на „Ден напред“, извлечени от качените в системата оферти, както и месечни доклади с резултатите от търговията и изменение спрямо предходен период. Така представената информация дава равен старт на търговските участници при прогнозирането на промените в пазарните показатели и съставянето на техните търговски оферти.

Текстът на предлаганата **точка 15** на чл.2, ал.1 следва да бъде прецизиран предвид това, че не става ясно кое лице следва да извърши преценката дали участниците от трети държави отговарят на изискванията на приложимото законодателство на Европейския съюз. Считам, че законодателят следва да укаже дали тази преценка ще се извършва от КЕВР в рамките на лицензионните производства, или от оператора на борсовия пазар на електрическа енергия, или от контрагентите, които ще встъпят в договорни правоотношения с тези участници на пазара.

2. Становище по § 5 на ЗИД на ЗЕ

Проектът предвижда т.42 на чл.21, ал.1 ЗЕ да бъде допълнена, като се предвиди, освен Правилата за работа на организиран борсов пазар на електрическа енергия (ПРОБПЕЕ), КЕВР да одобрява и инструкциите към тях. Предлаганото допълнение считаме за неприемливо и несъобразено с нормата на чл.3, ал.3 от Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност, който предвижда, че *„При административно регулиране и административен контрол върху стопанската дейност административните органи и органите на местното самоуправление не могат да налагат ограничения и тежести, които не са необходими за постигане на целите на закона.“* Приемането на инструкциите от страна на КЕВР и невъзможността за тяхното прилагане без санкция на административния орган, би съставлявало именно такова ограничение и тежест, което не е необходимо за постигане на целите на закона. Това наше разбиране се потвърждава и от декларираните от съставителите на законопроекта цели – нито една от тях не изисква инструкциите на борсовия оператор да се одобряват от КЕВР. Предложението не отчита нито начина на функциониране на електронните системи за търговия, нито обстоятелството, че тяхното развитие и усъвършенстването на техническите решения изисква постигане на оперативност и бързина, което е изцяло несъвместимо с тежката и продължителна процедура по приемане на ПРОБПЕЕ от страна на КЕВР, след задължително провеждане на обществено обсъждане, възможността на становища и предложения от заинтересовани страни, динамиката на осъществяване на търговията на организирания борсов пазар и изцяло техническия характер на съдържанието на основната част от инструкциите. В случай на приемане на предложението, административната тежест за борсовия оператор ще нарасне неимоверно много, тъй като и незначителни технически особености във функционирането на платформите за търговия ще изискват инициране и провеждане на дълго и сложно административно производство, като потенциално е възможно да се стигне и до блокиране на работата на борсовия оператор поради липса на синхронизация между въвежданите в електронните системи за търговия технически решения, **общовалидни за борсовите пазари в целия Европейски Съюз**, и тяхното обективизиране в съдържанието на приложимите инструкции.

Предвид посоченото, считаме, че точка 6 от § 5 на ЗИД на ЗЕ следва да отпадне.

3. Становище по § 13 на ЗИД на ЗЕ

Считаме, че в текста на чл.38д, ал.3 следва да отпадне уточнението *„в случай на осигурено финансиране“*. Компетентността на даден административен орган не може да бъде поставена в зависимост от наличието или липсата на финансиране. Компетентността или е

регламентирана в закона и съществува, или я няма. Предпоставките на нейното упражняване са нещо различно – административният орган сам преценява дали те са налице и формира съответни властови волеизявления чрез издаването на административни актове. Немислимо е даден орган да има определена компетентност само при условие, че е осигурено финансиране.

В допълнение, текстът на алинея 6 на чл. 38д считаме за непрецизен, тъй като данни могат да се предоставят на някакъв вид правен субект, не и на информационна система, която не би могла да бъде субект на правото. Правилно би било да се посочи, че данните се предоставят на Министерството на труда и социалната политика, което се предвижда да създаде и поддържа информационната система за домакинствата в положение на енергийна бедност и за уязвимите клиенти.

4. Становище по § 15 на ЗИД на ЗЕ

С предлаганата промяна ще се създаде нормативна възможност за издаване на повече от една лицензия за дейността организиране на борсов пазар на електрическа енергия. По този въпрос бих искал да подчертая, че законодателят следва задълбочено да обмисли доколко функционирането на повече от един борсов оператор ще допринесе за постигане на целите на нормативната промяна и за развитието на пазара на електрическа енергия. Като платформа, на която се срещат търсенето и предлагането на електрическа енергия по начин, водещ до сключване на сделки за покупко-продажба, считам, че създаването на други борсови оператори ще доведе до намаляване на ликвидността и крие риск от необосновано повишаване на цената на енергията. Постигането на най-благоприятни за всички участници в електроенергийната система цени е възможно единствено при положение, че на едно и също място се предлага и търси електрическата енергия при условията на равнопоставеност, свободна конкуренция и висока ликвидност.

5. Становище по § 18 на ЗИД на ЗЕ

В предлаганата редакция на чл.92б, ал.2 е посочено, че гражданската енергийна общност може да се организира под формата на търговско дружество. В посочената хипотеза възниква въпросът търговското дружество не следва ли да бъде друг тип пазарен участник и какви са критериите, по които ще се разграничава търговско дружество, което е гражданска енергийна общност от търговско дружество, което е производител или търговец на електрическа енергия. Считам, че тези въпроси следва да намерят своя еднозначен законодателен отговор с оглед предотвратяване на трудности при тълкуването на нормативните текстове.

Тук е мястото да се отбележи, че включената в проекта легална дефиниция на гражданска енергийна общност е противоречива и юридически неprecизна. Гражданската енергийна общност, организирана като гражданско дружество по Закона за задълженията и договорите няма как да бъде правен субект, както се сочи в предлаганата точка 11в на § 1 от Допълнителните разпоредби, тъй като гражданското дружество по ЗЗД не е юридическо лице и не е самостоятелен (различен от съдружниците) правен субект. В този смисъл, не всяка гражданска енергийна общност ще бъде правен субект, а дефиницията би трябвало да се прецизира.

6. Становище относно § 27 на ЗИД на ЗЕ

По отношение на предлаганото допълнение на чл.103, ал.2 ЗЕ, заявяваме, че не възразяваме в законовия текст да се запише, че операторът на борсовия пазар на електрическа енергия публикува инструкциите към ПРОБПЕЕ, но с оглед на пълнотата на изложението, бихме искали да подчертаем, че инструкциите се публикуват и при сега действащата нормативна уредба, така както изисква разпоредбата на чл.311, т.7 ПРОБПЕЕ.

Законопроектът предвижда, че борсовият оператор осигурява специален сегмент на платформата за двустранни договори на организиран борсов пазар на електрическа енергия за споразуменията по чл.97, ал.4 – между крайните снабдители и търговците на електрическа енергия за закупуване на електрическа енергия от нискоемисионни източници за 60 % от количествата електрическа енергия необходима за сделките по ал.1, т.4. Не е отчетена и отразена в предварителната оценка на въздействието необходимостта от ангажиране на значителен финансов и експертен ресурс на оператора на борсовия пазар за целите на създаването на подобен нов сегмент. Въпреки, че е предвидено тази норма да влезе в сила на 1 януари 2024 г., считам, че не са взети предвид обективните реалности по създаване на цял един нов сегмент или екран на организирания борсов пазар, създаване на работещо техническо решение, приемането на правила, които да регламентират начина на работа на такъв сегмент или екран и финансовото и експертно осигуряване на подобен проект, което ще бъде за сметка на борсовия оператор.

Също така, в разпоредбата на чл.103 ЗЕ се предвижда създаване на алинея 4, която изисква операторът на борсовия пазар на електрическа енергия да сключи договор с лице, предоставящо клирингови услуги, за гарантиране плащането по сключените сделки. В същото време, прави впечатление, че в проекта на закона не е предвидено отлагане на влизането в сила на този параграф, нито срок, в рамките на който борсовият оператор следва да осигури сключването на договора. Молим да вземете предвид, че договор с лице, предоставящо клирингови услуги е невъзможно да бъде сключен в деня на обнародване на закона в „Държавен вестник“. Тъкмо напротив – сключването на подобен договор може да

отнеме значително време. Също така, в публикуваната Частична предварителна оценка на въздействието, изготвена от Министерството на енергетиката е пропуснато да се посочи, че предлаганата нормативна промяна ще наложи осигуряването на допълнителен финансов ресурс за оператора на борсовия пазар на електрическа енергия под формата на разходи по договор с лице, предоставящо клирингови услуги и потенциално повишаване на разходите на пазарните участници за участие в организирания борсов пазар на електрическа енергия. Този аспект би следвало да намери място в окончателната оценка на въздействието след приключване на обществените консултации.

7. Становище по Частичната предварителна оценка на въздействието, изготвена от Министерството на енергетиката

Освен, че в Частичната предварителна оценка на въздействието неправилно се посочва, че не се очаква увеличение на административната тежест, противно на гореизложените съображения, в документа също така неправилно се посочва, че не се засягат съществуващи регулаторни режими и услуги от прилагането на препоръчителния вариант (секция 6.2 на Частичната предварителна оценка на въздействието). Очевидно е, че с предлаганата нормативна промяна се засяга регулаторния режим на законоустановен национален монопол за дейността организиране на борсов пазар на електрическа енергия. По този начин се създава нормативна основа за създаването и функционирането на две, три или повече електроенергийни борси, което следва да бъде обект на мотивирано становище, както изисква чл.3, ал.4 от Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност, включително за възможността за постигане на целите по чл. 2 от същия закон без неговото въвеждане. В този смисъл, считаме изготвената и публикувана Частична предварителна оценка на въздействието за непълна и нуждаеща се от допълване.

С УВАЖЕНИЕ,

**КОНСТАНТИН КОНСТАНТИНОВ
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР
БНЕБ ЕАД**